

СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

УДК 336.226

*О.М. Дахно, ст. викладач
А.В. Ніконов, к.е.н., доцент,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРЕСИВНОГО ТА РЕГРЕСИВНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В РЕГУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Виважена та збалансована фіскальна політика є одним із головних факторів зростання виробництва, інвестиційної активності та розвитку економіки в цілому. Сьогодні вітчизняна податкова система сама представляє собою джерело ризиків для відновлюваних процесів. Вона зорієнтована переважно на вирішення короткострокових фіскальних завдань, пов'язаних з необхідністю мобілізації до бюджету додаткового обсягу фінансових ресурсів більше, чим на стимулювання якісних позитивних структурних зрушень в економіці. Надмірна фіскальна орієнтація податкової політики стала одним із чинників охолодження ділової активності в Україні. Консервація в посткризовий період фіскальної функції податкової системи в статусі пріоритетної стає одним із гальмівних чинників на шляху швидкого економічного відновлення держави та її подальшого зростання.

Податкова система в кожній країні є однією із основ економічної системи. Вона, з одного боку забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає основним інструментом реалізації її економічної політики. Податки одночасно виступають методом централізації ресурсів у бюджеті на загальносуспільні потреби, виконуючи таким чином фіскальну функцію, та впливають на економічну діяльність платників, виконуючи регулюючу функцію. Оскільки регулююча функція податків є об'єктивним явищем, то вплив податків відбувається незалежно від волі держави, яка їх встановила. Разом з тим, держава може свідомо використовувати їх з метою регулювання певних пропорцій у соціально-економічному житті суспільств.

Одним з напрямів податкового регулювання є використання не тільки прогресивних, а й регресивних ставок у адмініструванні окремих податків. У тому випадку, якщо різні послуги забезпечуються органами місцевої влади або центральними державними органами спеціально в інтересах певних груп і якщо середні доходи цих груп та інші дані не дають їм особливих підстав претендувати на режим більшого чи меншого сприяння, то сучасні держави зазвичай вдаються до такого виду податкового обкладення, яке будується пропорційно одержуваної вигоди.

Особливість прогресивного податку полягає в тому, що він зростає швидше по відношенню до доходу; у більшого доходу прогресивний податок забирає більшу частину, ніж у меншого доходу, тоді як строго «пропорційний податок» відбирає у всіх незмінну частину доходу. Регресивний податок, зростає відносно менше, ніж дохід, або взагалі відсоток оподаткування зменшується у процесі збільшення об'єкта оподаткування.

Сучасні податкові системи являють собою, як зазначалося, компроміс. Вони надають те чи інше значення і принципам оподаткування пропорційно вигоді, і принципам перерозподільних пожертвувань, і, можна додати, доцільності та політичними переконаннями, а також тієї життєвої економічної істині, що збільшення деяких податків, в якому сприятливому світлі воно не виглядало б для гарячого прихильника перерозподілу, може значно послабити спонукальні мотиви діяльності людей і знизити ефективність використання ресурсів суспільства.

Всі податки, які характеризуються динамікою зниження ставки при тому, що відбувається збільшенні величини доходу, який обкладається даним податком, відносять до категорії регресивних. Переважно регресивні ставки оподаткування застосовуються у непрямому оподаткуванні.

Механізм справляння таких податків полягає в тому, що первинним збирачем податків тут виступає не держава, як таке, а власник підприємства або компанії, яка виробляла продукцію або надавала послуги. Після завершення виробничого процесу підприємство продає продукцію за певними цінами або тарифами, які включають в себе надбавку (ПДВ, наприклад). Підприємство отримує виручку від реалізованої продукції і, вже виходячи з її величини, сплачує податок державі.

Але історично відомі факти застосування регресивного методу у прямому оподаткуванні. Зокрема, застосування регресивних ставок у повоєнній Європі в оподаткуванні доходів виробничого сектору. Тут чітко спостерігалось намагання урядів стимулювати відновлення промислового потенціалу, становлення економіки. Регресивні ставки оподаткування заохочували підприємців до розвитку виробництва, підвищення прибутковості і у кінцевому результаті виведення країн з важкого економічного стану. Іншим прикладом може слугувати нарахування соціальних внесків до цільових державних грошових фондів в сучасній Росії. Збільшення обсягів фонду оплати праці приводить до використання меншої ставки оподаткування. Логіка застосування регресивного оподаткування достатньо проста – підприємець, який забезпечує високий рівень заробітної плати найманому працівнику, тим самим підтримує високий соціальний статус та матеріальне забезпечення особи, що дає можливість державі економити на соціальних виплатах. Це справжній приклад використання регулюючої функції оподаткування.

Податкова система створюється на засадах конкретних принципів, одним із яких є її економічна ефективність та гнучкість. Використання світового досвіду, узгодження дії обох функцій податків при реформуванні податкової

системи допоможе трансформувати податкові відносини у ефективній та дієвий механізм впливу на економічну ситуацію у країні.

Література

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17
2. Буряк, С. Фіскальна політика держави та фінансовий сектор [Текст] / С. Буряк // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 6. – С. 3-10.
3. Оподаткування банків [Текст]: навч. посібник / Сало І. В., Д'яконова І. І., Євченко Н. Г. – Суми : Університетська книга, 2010. – 208 с.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>. – Назва з екрану.
5. Оподаткування банків [Текст]: навч. посібник / Сало І.В., Д'яконова І.І., Євченко Н.Г. – Суми: Університетська книга, 2010. – 208 с.

УДК 336.71

*М.С. Носенко, аспірант кафедри
фінансів і банківської справи
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

РОЗВИТОК BANCASSURANCE В УКРАЇНІ ТА ЙОГОВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

За останні роки в сфері світового фінансового бізнесу відбувається багато змін, однією з яких є інтеграція страхової та банківської індустрій. Особливо яскраво цей процес проявляється в країнах з банко-орієнтованими фінансовими системами, що притаманні більшості Європейських держав, Японії та Україні.

У науковій літературі процес об'єднання банківських і страхових організацій, називається банкострахуванням (банківське страхування або bancinsurance), що можна розглядати як інновацію. По суті, воно являє собою новий напрямок управлінської діяльності, що дало поштовх для створення нових методів управління ризиками.

У світовій практиці існують різні погляди на моделі bancassurance, а до найбільш поширених можна віднести наступні [1].

1. *Початкова форма співпраці*, яка обмежується наданням страховою компанією консультаційних послуг клієнтам банку і самому банку на договірних основах. Банківська установа отримує дієвий інструмент забезпечення власної фінансової стійкості, а також безпеки і стабільності. Інтереси страхової компанії – операції страхування з клієнтами банку, постійні надходження страхових премій, мінімізація витрат страхової структури. Така форма взаємодії не є по суті bancassurance, оскільки відсутнє об'єднання каналів продажів і спільних продуктів.

2. *Форма агентських відносин*, яка припускає розповсюдження страхових послуг через агентську мережу банку. Офіційне оформлення